

Primskovem vzklikal: »Živela samostojna Slovenija, živela republika«, s čimer je hotel spremeniti današnja državno ureditev in deloval na tem, da se del kraljevine odcepi od celine kot samostojna država. Franc Grilc, Vinko Kos in Josip Loboda so obtoženi razžaljenja Nj. Veličanstva kralja in zločina po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi, ostali pa samo zločina po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Po devetdnevni razpravi, pri kateri je nastopilo veliko število prič, odnosno so bile prečitane njihove izjave, podane preiskovalnemu sodniku, je bilo 1. marca zaključeno dokazno postopanje. Naslednja dva dneva so bili govori državnega tožilca in braniteljev.

==

V DRUGIH DRŽAVAH.

Predsednik Roosevelt je bil 4. marca v Washingtonu slovesno ustoličen. Kljub gospodarski krizi se je ustoličenjen izvršilo z velikim sijajem. Predpoldne ob desetih je Roosevelt obiskal svojega prednika Hooverja ter je tudi prisegel na ustavo. Opoldne so uradniki bele hiše v Washingtonu položili prisego v roke novega predsednika. Ob šestih zvečer je imel Roosevelt govor, ki ga je prenesel radio po svetu. Ustoličenje sredi bančne krize, ki se razvija z največjo naglico. Vlagatelji dvigajo vloge in banke jih ne morejo izplačevati. Potreben je večdnevni moratorij in potem bodo izplačevale samo 5% vsake vloge. Newjorški borzni odbor je sklenil, da se zapro vse newjorške borze. Splošnemu bančnemu moratoriju so se pridružile vse države Zedinjenih držav severne Amerike.

Nemčija pod bičem fašizma. Hitler vedno silovitejšje vihti svoj fašistični bič. Požar parlamenta v noči od 27. do 28. februarja mu je dobrodošel povod. S tem požigom prizadeta škoda je res velika ter znaša več milijonov mark. Uničena je sejna dvorana z vso opremo, kakor tudi galerije za novinarje in občinstvo, porušena je tudi ogromna kupola. Ker je bilo več netišč požara na raznih mestih, ni dvoma, da je bilo poslopje zažgano. Vlada je obdolžila požiga komuniste ter je aretirala nekoga nizozemskega komunisto z imenom Van der Lübbe, ki je baje zločin priznal. To priliko je vlada porabila, da je zaprla vse vodilne komuniste ter za 14 dni, torej preko volitev, ki so bile 5. marca, prepovedala izdajanje in izhajanje vseh komunističnih in socialno-demokratskih časopisov. Izdala je tudi zasilno naredbo »o zaščiti naroda in države«, s katero so ukinjene ustavne določbe, ki zagotavljajo državljanske svoboščine. Dopustne so torej omejitve osebne svobode, svobodnega izražanja, tiskovne svobode, pravice zborovanja, poštne, pisemske, brzojavne in telefonske tajnosti, hišne preiskave, zaplembe zasebne imovine itd. Naglica, s katero je vlada te odredbe izdala, je jako sumljiva ter ustvarja videz, da je vlada bila o požaru naprej obveščena ter je vse njej potrebne ukrepe pripravila. Zato se v inozemstvu vedno bolj zgoščajo glasovi, da požig parlamenta

ni delo komunistov, marveč hitlerjevcev samih, katere obdolžujejo komunisti in socialisti. Hitlerjevcev parlament ni nič kaj pogodu, zato so poslance poslali domov ter razpisali nove volitve. Ker menijo na vsak način — magari brez parlamenta — vladati tudi po 5. marcem, zato jim je poslopje parlamenta nepotrebno. Ječe se na Nemškem polnijo od dneva do dneva. Do konca preteklega tedna je bilo aretiranih po raznih mestih Nemčije preko 5 tisoč oseb. Po ulicah pa se dnevno in vsako noč vršijo poboji. Ukinitve listov se nadaljujejo v pospešeni meri. Spričo takih razmer so se pruski škofje obrnili na predsednika Hindenburga, da bi odredil potrebno za zadostno jamstvo volilne svobode in pravic, ki so z zakonom zagotovljene vsem državljanom. Na to prošnjo je državni predsednik Hindenburg poslal predsedniku škofovskih konferenc vatislavskemu nadškofu kardinalu Bertramu odgovor, v katerem ga zagotavlja, da bo storil vse, kar je v njegovih močeh, da se zagotovi volilna svoboda državljanov in da se preprečijo izgredi v volilnem boju.

Francoska vlada ima marčno dvanajstino. Po celonočnih razpravah sta francoska poslanska zbornica in senat 1. marca v jutru odobrila proračunsko dvanajstino za mesec marec. Daladier je že bil tako daleč, da je hotel dati ostavko svoje vlade, ako se senat in zbornica ne zedineta. Nato je prišlo do novih pogajanj, ki so šele v zgodnjih jutranjih urah dovedla do sporazuma. Poslanska zbornica je odobrila predloženo dvanajstino s predlogi vlade s 360 glasovi proti 204, senat pa s 182 proti 89. V poslanski zbornici je prišlo o priliki glasovanja o zaupnici Daladierju do razcepa v socialistični stranki, ker je 20 socialističnih poslancev glasovalo proti. O sporu, ki je vsled tega nastal v dosedaj dobro disciplinirani socialistični stranki, bo morala najbrž soditi glavna skupščina stranke.

Japonci v Džeholu. Japonski delegati pri Zvezi narodov so iz Ženeve odmarširali, japonski vojaki pa v deželo Džehol marširajo. Prodiranje Japoncev se vrši od treh strani. Severni oddelek japonske operacijske armade pod poveljstvom generala Hattori je po zavzetju Kaila prodri v notranjost Džehola ter je že več ko 100 km od meje v notranjosti. Srednji oddelek pod poveljstvom konjeniškega generala No-

gija prodira proti mestu Lingvan. Tretji oddelek prodira na jugu iz Šanhajkvana, ki je tam, kjer se stikata Rumeno morje in veliki kitajski zid, ter ima premagati največje ovire. Kitajski vojaki, ki se povsod borijo zoper Japonce z največjo hrabrostjo, pa so preslabo opremljeni, imajo v tem kraju boljšo opremo. Tukaj je glavni kitajski poveljnik maršal Čansuljan, ki ima dosti denarja. Zato so se Kitajci postavili Japoncem čvrsto v bran ter odbili njihove napade ob prelazu Paičisu. Končno pa le ne bodo mogli uspeti proti Japoncem, ki razpolagajo z velikim vojaškim izkustvom, z izvrstno opremo in z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki. Japonske vesti poročajo, da so njihove čete po ljutih tridnevih bitkah zavzele prelaz Paičisu, s čimer so jim odprta glavna vrata v prestolnic Džehola, v mesto Čengte.

Kitajci so Japoncem podlegli. Ni to prišlo nepričakovano, marveč je razumljivo vsakomur, kdor pozna kitajske razmere. Kitajska nima pravilne vojaške organizacije, niti vojnih sredstev in pripomočkov, dočim je Japonska izvrstno vojaško organizirana ter z najmodernejšimi sredstvi opremljena. — Drug razlog pa je v nesložnosti kitajskih generalov. General Suintienjing in tudi drugi kitajski generali so odpadli od kitajskega poveljnika maršala Hsilianga ter se pridružili Japoncem. Tako se je zrušil ves kitajski obrambni sistem in provinca Džehol je izgubljena. Kitajci se sedaj predvsem trudijo, da omogočijo kolikor mogoče reden umik svojih čet. Niso pa Kitajci vrgli puške v koruzo, marveč hočejo število pušk in orožja pomnožiti. Ruske fabrike orožja in streliva delajo noč in dan za Kitajsko, ki bo te izdelke prejemale preko Mongolije na račun ruskega posojila. Tudi razne evropske fabrike orožja in streliva izdelujejo, odnosno že pošiljajo izdelke na Daljni vzhod. Tako ne bodo topovi na vzhodu kmalu onemeli. Umik Kitajcev se je posrečil in se vršil v redu. Umikajoč so se oddelki ponekod še borili proti prodirajočim Japoncem. Niso pa jih mogli ustaviti. V soboto točno teden dni po začetku japonske ofenzive proti Džeholu so japonski vojaki vkorakali v dežholsko glavno mesto Čengte. Kitajci so se umaknili za veliki kitajski zid, kjer pripravljajo protinapad.

==

PO SVETU KATOLIŠKEM

Volitveni pastirski list nemških škofov. O priliki volitev so nemški škofje, zbrani na konferenci v Fuldi, izdali skupen pastirski list, v katerem poudarjajo: »Politične volitve za državni zbor, deželni zbor in za druga predstavništva so zelo važne ne samo iz političnih razlogov, marveč tudi radi posledic za zaščito in razvoj verskih in narodnih dobrin nemškega naroda, kakor tudi za položaj Cerkve v javnem življenju. Vsled tega mislimo, da je dobro in potrebno, da vas z vso resnobo

opomnimo na dolžnosti, ki jih imajo vsi katoličani in kristjani glede na porabo volilne pravice, in na odgovornost, ki jo imajo kot kristjani in katoliški verniki. Zato ponavljamo naš opomin: Volite zastopnike, kojih značaj in preizkušeno ravnanje jamči za to, da bodo podpirali mir in socialno blaginjo ljudstva, da bodo branili verske šole, delali na korist vere in katoliške Cerkve. Varujte se agitatorjev in strank, ki niso vredne katoliškega naroda. Išcite pouka in pojasnila v čisto katoliških časnikih.«

Svobodomislecji dvigajo povsod svoje glave. Njihovo nastopanje je različno po različnosti razmer, ki vladajo v posameznih državah. Način dela je različ-

čen, cilj pa je povsod isti ter se glasi: izriniti krščanstvo, osebno katolištvo, iz vseh panog javnega življenja in udejstvovanja, zlasti iz mladinske vzgoje. V to svrhu se pripravljajo ofenziva svobodomiselnosti. Generalni štab svobodomiselnosti je zbran v Moskvi, ki je poslala ter vzdržuje po raznih državah 5000 brezbožniških agitatorjev. V Avstriji ima letošnje delo svobodomiselnosti značaj odpora proti nemškemu katoliškemu shodu, ki se bo letos vršil na Dunaju. Izdali so geslo: »Najboljši odgovor na katoliški shod in konkordat je izstop iz Cerkve.« To je brezvestnost, ki je je sposoben samo kakšen svobodomiselnec! Ker bo velik shod katoličanov, naj bi ljudje izstopili iz Cerkve! Vsi bi se smeli shajati ter prirediti zbornice in kongrese: liberalci, naprednjaki, framasoni, nacionalisti, socialisti, komunisti, samo katoličani ne! Svobodomiselnosti v Avstriji so tudi sklenili, proti katoliškemu shodu nastopiti z manifestacijami ter tudi ob tej priliki prirediti protikatoliško, ali, kakor oni izjavljajo, protiklerikalno razstavo. Kaj bodo neki razstavili? Najboljše bi bilo, da bi razstavili svojo svobodoumno lažnjivost, hinavščino, hudobnost in surovost.

Prvi Eskimo — jezuit. Letos je 8. januarja umrl brat Jožef Prince, prvi Eskimo-jezuit, star 29 let. Rojen je bil v deželi večnega leda in snega, v neki snežni bajti med Eskimi blizu Berinškega zaliva ter krščen od ruskega popa. Jezuitski pater Rupert ga je sprejel v katoliško Cerkev ter ga poslal v jezuitsko šolo v Holy Crosu. Mladi Jožef je bil vrl dečko, vnet za pouk in delo ter jako oprezen in okreten. Ko so nekoč njegovi sošolci ob vodi snažili vplavljene ribe, je iz bližnjega grmovja bilo čuti čudno godrnjanje. Jožef se ni prestrašil, marveč zagrabil puško ter previdno izginil v grmovju. Čez nekaj hipov je počil strel in mrtev je obležal bel severni medved. Jožef se je izučil kovaškega in tesarskega dela. Kljub svoji mladosti je tudi bil več spremljevalec očetov jezuitov po nevarnih zasneženih poljanah, kjer prebivajo katoliški Eskimi. Vasi tamkaj tvorijo snežne bajte, vkopane v zemljo. Ako zapade globok sneg, izginejo v njem vse te bajte brez sledu, ker ni videti niti dima, ki drugače izdaja kraj, kjer stoji takšna bajta. Vajeno Jožefovo oko je našlo snežno bajto tudi v takih okolnostih. Če pa le niso mogli na takih potih najti človeškega naselja, je Jožef izkopal za ljudi in pse v snegu rov, kjer so našli zavetje. Jožef je tudi dnevno napredoval v pobožnosti, posebno goreče je častil Najsvetejši Zakrament. L. 1926 se je z drugimi eskimskimi otroci udeležil svetovnega evharističnega kongresa v Chikagu v Zedinjenih državah Amerike. Vsi ti otroci so imeli na sebi eskimsko debelo obleko, v kateri so se radi velike vročine hudo potili. Ko pa je potem ob koncu kongresa nastala velika nevihta z viharjem, je svila ter druga dragocena obleka hudo trpela, eskimska obleka pa je ostala nepoškodovana. Ko je bil Jožef star 19 let, je prosil za sprejem kot brat v jezuitski red. Prej je šel k materi po slovo. Mati ga ni hotela pustiti iz snežne bajte,

marveč ga je prosila, naj ostane pri njej, jadikovala je, jokala in tarnala. In vendar je Jožef sledil notranjemu klicu, ki ga je klical v samostan. Meseca decembra 1928 je prejel redovniško obleko. Kmalu je obolel na jetiki. Dne 6. januarja 1933 je položil redovniške obljube. »Brat, kaj naj storim za tebe«, ga je vprašal predstojnik. »Gospod pater, govorite z menoj o ljubezni božji«, je mladi jezuit dahnil s tihim glasom. Čez dva dni je ta preprosti in pobožni sin eskimske zemlje svojo čisto dušo vrnil božjemu Stvarniku.

Posledice krize.

Opazovanje in dopis kmetijskega človeka.

Kriza, ki pritiska na vse stanove, se kaže več ali manj v vseh panogah gospodarstva. Najhujše je prizadet seveda kmetijski stan. Občutijo pa krizo seveda tudi drugi stanovi. Značilno je, kako se vsled krize ljudje omejujejo pri raznih stvareh, ki so bolj luksuznega značaja. Priliko sem imel govoriti z več podeželskimi trgovci, ki trdijo, da je poraba sladkorja na kmetih v zadnjem letu padla precej nad polovico. Tudi v industrijskih občinah je poraba sladkorja padla, vendar ne v toliki meri. Ako pogledamo po gostilnah, so v

primeri z obiskom pred kakimi petimi leti skoro prazne. Tudi tukaj se ljudje omejujejo le na najpotrebnejše, razven nekaterih stalnih pijančkov, ki pa jih je seveda malo. Zanimive so številke glede vporabe tobaka, ki jih je objavil pred kratkim »Slovenec«. Opaziti je, da so se ljudje vsled krize v večji meri odpovedali sladkorju, kavi in pijači, kakor pa tobaku. Pri tobaku je opaziti, da opuščajo finejše in boljše vrste in kupujejo cenejše vrste tobaka in cigaret. Po uradnih številkah smo v Sloveniji lansko leto razven brežiškega rajona porabili tobaka vseh vrst za Din 169.710.487, torej nekaj manj kot za 170 milijonov dinarjev. Od te zgoraj navedene vsote se je v laškem okraju brez Trbovelj, ki dobiva tobak menda iz Zagorja, porabilo tobaka za okroglo 4 in 1/2 milijona dinarjev. Leta 1930 pa je znašala približna vrednost na postajah Zidani most in Laško za v Ljubljano in v inozemstvo naloženo govejo živino tudi čez 4 in 1/2 milijone dinarjev, v l. 1932 pa je vrednost na omenjenih postajah naložene živine padla na 900.000 Din. Torej se je lansko leto v laškem okraju izdalo za tobak petkrat toliko, kolikor je bila vrednost v Laškem in Zidanem mostu naložene živine. Opaža pa se, da bodo za tobak izdane vsote letos precej manjše.

Duhovniške vesti. Odpovedal se je župniji Zavrče tamošnji župnik in dekan g. Anton Podvinski. — Za upravitelja dekanije Zavrče je imenovan Ignac Skamlec, župnik pri Sv. Andražu v Halozah. — Za provizorja v Zavrču je postavljen tamošnji kaplan Konrad Jarh. — Župnija Gomilsko je podeljena Fr. Sattlerju, kaplanu pri Sv. Juriju ob Ščavnici. — Menjala sta župnije Franc Groblar, novoimenovani župnik za Črešnjice, in Franc Hlastec, župnik pri Sv. Marku niže Ptuja. — Pre-

Odprava prepovedi alkoholnih pijač v Ameriki. Roosevelt nastavlja pivo.

stavljani so gg. kaplani Rudolf Vahčić iz Ruš k Sv. Juriju ob Ščavnici, Anton Radanovič iz Zreče v Braslovce, Janez Leber iz Luče v Zreče in Venceslav Jastrobnik iz Ponikve ob južni žel. v Luče. — Razpisani sta župniji Zavrče in Kapele pri Brežicah do 11. aprila t. l.

Petdesetaki, ki so v naši državi v prometu, so kovani v dveh kovnicah, deloma v kovnici v Beogradu, deloma v angleški državni kovnici v Londonu. Tiste, ki so kovani v Beogradu, je spoznati na zaznambi »Kovnica A. D.«, ki je z majhnimi črkami postavljena pod sliko Nj. Vel. kralja. Angleška državna kovnica pa ni ničesar napisala pod to sliko.

Zmrznila je v snežnem metežu Terezija, hči premožnega posestnika Motalna v Frajhamu. Bila je na kolinah pri sorodnikih. Pozno zvečer se je vkljub prigovarjanju sorodnikov, naj prenoči pri njih, odpravila domov. Med potom je zašla v snežni metež, omagala in zmrznila. Ker je ni bilo domov, so jo šli iskat ter jo našli mrtvo v kupu snega. Ponesrečenko, ki zapušča tri male otroke, so pokopali v nedeljo dne 26. februarja.

Denar bi rad ponarejal. Človek, ki ima take nakane, se imenuje Jovan Popovič ter je star 60 let. Presedel je v mariborski kaznilnici dve leti, ker je poskušal ponarejati angleške funte. Pred nekaj dnevi je zopet prišel v roke mariborski policiji, ker je izmamil dveh posestnikoma v Polensaku 12 tisoč Din, češ, da jih bo porabil za nakup snovi in kemikalij za ponarejanje denarja, ki ga bo potem delil na tri dele. Ko sta prizadeta prijavila ta slučaj, je mariborska policija Popoviča prijela ter izročila okrožnemu sodišču.

Radi uboja moža. V petek, 3. marca, se je vršila pred malim kazenskim senatom v Mariboru razprava proti 41let-